

راهنمای طراحی مسکن سالمندی

با

رویکرد احیای روابط بین نسلی

(همراه با ارائه اسیکس‌های پیشنهادی)

مؤلف:

سارا اسفندیاری ظهیر

سرشناسه: اسفندیاری ظهیر، سارا، ۱۳۶۷ -
عنوان و نام پدیدآور: راهنمای طراحی مسکن سالمندی با رویکرد احیای روابط بین نسلی (همراه با ارائه اسپکس های پیشنهادی) / مولف
سارا اسفندیاری ظهیر.

مشخصات نشر: تهران - فرهوش - ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۱۵۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۹۲-۶۰۰-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: معماری و سالمندان

رده بندی دنگر: ۱۴۹ ۵۲ الف ۵/س NA۲۵۴۵

رده بندی دی: ۷۲۸/۳۱۴

شماره کتابت: سی ۴۶۷۷

راهنمای طراحی مسکن سالمندی با رویکرد احیای روابط بین نسلی (همراه با ارائه اسپکس های پیشنهادی)

سارا اسفندیاری ظهیر

ناظر فنی: صدیقه طلائی

صفحه آرا: معین دلاوری

طراح جلد: علی عشقی

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۶

قیمت: ۱۲۵۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر است.

آدرس: میدان انقلاب، ضلع جنوب شرقی، ساختمان مترجمان، پلاک ۱۷، طبقه ۱ و طبقه ۲
نمایشگاه و فروشگاه مرکزی: میدان انقلاب، روبه روی درب اصلی دانشگاه تهران، ساختمان پارسا، پلاک ۲۶ طبقه ۱ -
شماره تماس: ۰۹۱۰۷۸۹۲۷۴۷ و ۰۶۶۹۳۱۶۶۹، ۰۶۶۴۰۶۳۰۹، دورنگار: ۸۹۷۸۴۵۵۸

وبسایت: www.farhooshpub.com

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۵	بخش اول: آشنایی با سالمندی
۱۵	مفهوم پیری و سالمندی
۱۹	مرحله پیری و سالمندی
۲۰	پیش‌شناسی
۲۱	تئوری‌ها و نظریه‌های مربوط به سالمندان از نظر فلاسفه
۲۳	جایگاه سالمندان در فرهنگ ایرانی
۲۵	نقش پیر در جامعه و خانواده: جایگاه نسبت به او
۲۹	پیری در غرب (به عنوان نمایی از توسعه صنعتی)
۲۹	بررسی تطبیقی وضعیت سالمندان در جوامع گذشته و معاصر
۳۱	جایگاه سالمندان در فرهنگ معاصر ایران
۳۱	علل کاهش اهمیت و ارزش سالمند در جامعه و کشور
۳۷	۱- پیامد اجتماعی سالمندان
۳۷	پیامدهای اجتماعی- اقتصادی سالمندان
۳۹	پیامدهای اجتماعی- روانی سالمندان
۳۹	پیامدهای اجتماعی- فرهنگی سالمندان
۴۳	۲- پیامدهای بهداشتی- درمانی سالمندی
۴۵	۳- پیامدهای جسمی و روانی سالمندان:
۴۸	نیازهای دوران سالمندی
۵۰	اصول سازمان ملل متحد برای سالمندان
۵۲	سلامت و بهبود کیفیت زندگی در سالمندان
۵۴	ورزش و فعالیت بدنی برای سالمندان
۵۶	سیمای آماری جمعیت سالمندان
۵۸	نگاهی کلی به وضعیت سالمندان ایرانی
۶۰	جایگاه مسکن در ارضای نیازها

۶۰	نظریه‌های مربوط به مسکن سالمندان
۶۱	پیدایش مراکز سالمندی در جهان
۶۶	پیدایش مراکز سالمندی در ایران
۶۸	بررسی چند نمونه از مراکز نگهداری سالمندان در ایران
۷۰	خصوصیات معماری آسایشگاه کهریزک
۷۲	تحلیل خانه‌های سالمندان در ایران
۷۳	نتایج کاهش روابط اجتماعی در سالمندان
۷۵	شکاف نسلی، پیامد جدایی سالمندان از جامعه
۷۵	پیامد شکاف نسلی بر جامعه
۷۶	تأثیر شکاف نسلی بر سالمندان
۷۷	پیشینه مطالعات روابط نسلی
۷۸	نوع روابط اجتماعی مناسب برای سالمندان
۷۹	ویژگی‌های این گروه سنی برای ارتباط
۸۲	نمونه‌های ارتباط سالمند و کودک
۸۴	مدل پیشنهادی خانه‌های کوچک
۸۷	معرفی چند نمونه از خانه‌های سبز
۹۳	مقایسه بین دو مدل
۹۶	نگاه کلی به جلو خان‌ها
۹۷	ایجاد فضایی برای تعامل اجتماعی
۱۰۰	نتیجه‌گیری
۱۰۳	بخش دوم: مطالعات مربوط به طراحی مسکن سالمندی
۱۰۳	نتایج بدست آمده از مطالعه ویژگی‌های فیزیکی و روانی سالمندان
۱۰۵	ناتوانای یهای جسمی سالمندان و راهکارهای پیشنهادی
۱۰۹	آسایش حرارتی و برودتی سالمندان
۱۱۱	اصول فیزیکی طراحی ساختمان برای سالمندان
۱۱۲	نتایج مباحث پیرنشین
۱۱۲	نتایج مباحث آماری و جمعیت استفاده کنندگان از مراکز مورد طراحی
۱۱۳	نتایج مباحث ارتباط با کودکان

۱۹۴	فضاهای مورد نیاز سالمندان
۱۱۵	فعالیت‌های معمول سالمندان به ترتیب فراوانی
۱۱۵	فعالیت‌های پیشنهادی برای فراغت سالم
۱۱۶	گردشگری (با تأکید بر گردش‌های جمعی)
۱۲۳	بخش سوم: ارائه آسکس‌های پیشنهادی
۱۴۷	منابع و مأخذ

www.ketab.ir

پیشگفتار

در اعتقادات اسلامی پیر همواره از جایگاه بالایی برخوردار است، که به عنوان پیامبر امت خود، راهبر و راهنما عنوان شده است. سفارش به احترام و استفاده از تجربیات و نصایح سالمندان همواره مورد توجه ائمه معصومین بوده، به طوری که در فرمایشاتشان به چشم می‌خورد در ادامه به چند نمونه از این فرمایشات اشاره میشود:

حضرت رسول فرمود: "پیر در میان کسان خود چون پیمبر در امت خویش است."^۱
حضرت امیر مومنان (علیه السلام) پیر دوست داشتنی‌تر است از چالاکی جوان، و بروایتی از حضور جوان.^۲
امام صادق (ع) از رسول خدا (ص) نقل فرمود: "تجلیل از مسلمان پیر تجلیل از خداست."^۳

از آنجایی که سالخوردگان یکی از گره‌های آسیب‌پذیر جامعه را تشکیل می‌دهند نیاز مبرمی به ارائه خدمات رفاهی اجتماعی و بهداشتی دارند. ایران کشوری است که رو به سوی سالمندی نهاده است و هر روزه بر جمعیت سالمندان افزوده می‌شود. مرگ همسر و ترک فرزندان در سالهای پایانی عمر سبب تنهایی سالمندان شده و احساس تنهایی را در آنها تشدید میکند که به نوبه خود منشا مشکلات جسمی و روانی متعددی می‌شود. این مشکل در جوامع صنعتی و در میان خانواده‌های هسته‌ای نمود و فراوانی بیشتری دارد.^۴ انزوای اجتماعی سالمندان یک مشکل جدی و رو به ازدیاد است که می‌تواند در بین آنها منجر به

۱ پاینده، ۱۳۸۲

۲ قضایی، ۱۳۹۱

۳ حرعاملی، ۱۳۸۰

۴ اسحاقی، ۱۳۸۸

بروز احساساتی نظیر پوچی، بی اثر بودن، افسردگی و نیز احساس سر بار بودن گردد.^۱ خانه سالمندان پاسخی برای نگهداری از سالمندان در جوامع صنعتی ست. اطلاعات بدست آمده از آسایشگاه‌های سالمندان نتایج رضایت بخشی و امیدوار کننده‌ای را از وضعیت سلامت عمومی و روانی سالمندان نشان نمیدهد. خانه سالمندان به منزله تبعید گاهی ست که سالمند محکوم به زندگی در آن است. چرا که ارتباطات اجتماعی ساکنان، با خارج محدود و در بسیاری موارد نادیده گرفته میشود. در عین حال تغییر اندازه و نحوه ساخت منازل مسکونی جدید امکان اختصاص مکانی ویژه برای نگهداری سالمندان در خانواده‌ها را محدود کرده است. این امر به ویژه در کشورهایی مانند کرمانشاه نمود بیشتری پیدا می‌کند.

نگارنده برآورد به بررسی تاثیرات نامطلوب حذف روابط اجتماعی در دوره سالمندی بپردازد. در حقیقت این تحقیق به دنبال ارائه الگویی برای حل مشکلات سالمندان از طریق ارتقای کیفیت مسکن مختص آن است. مسکنی که مانع دور شدن سالمند از جامعه و محله‌ای که در آن زندگی می‌کرده ست باشد وی را به جامعه برگرداند و تلفیقی از خصوصیات صمیمانه و عاطفی بودن فضای خانوادگی و ویژگی‌های خدماتی سراهای سالمندان با استفاده از تجربه‌های موجود را داشته باشد. و در آن به طراحی فضاهای ویژه سالمندان (جهت تفریح، تمدد اعصاب، تقویت اعتماد به نفس و بازیابی استعداد آنها) بپردازد. و همچنین به تامین بهداشت روانی و حفظ استقلال فرد در سن پیروند وی با جامعه دست یابد. تا سالمند جایگاه اجتماعی شایسته خویش را در جامعه بازیابد بدین ترتیب هم جامعه از حضور منابع غنی تجربه بهره‌مند می‌شود و هم سالمندان به امنیت عاطفی دست می‌یابند.